

ณัฐฤติ คณาติยานนท์ 2555: การรีดเก็บน้ำเชื้อในนกกระทาและนกเงือกโดยใช้เครื่องกระตุ้น
การหลั่งน้ำเชื้อด้วยไฟฟ้า ปรินญาวิทยาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีชีวภาพเกษตร)
สาขาเทคโนโลยีชีวภาพเกษตร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์อนุชัช ภิญโญภูมิมนตรี, D.Vet.Med.Sc. 68 หน้า

การรีดเก็บน้ำเชื้อในสัตว์ปีกโดยทั่วไปใช้การนวดกระตุ้นท้อง ซึ่งอาจไม่ได้ผลในสัตว์ปีก
บางชนิด วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการรีดเก็บน้ำเชื้อด้วยเครื่อง
กระตุ้นการหลั่งน้ำเชื้อด้วยไฟฟ้าในนกกระทาและนกเงือก (Bucerotidae family) ซึ่งไม่สามารถใช้
วิธีการนวดกระตุ้นท้องได้ โดยศึกษาในนกกระทา (*Buceros bicornis*) จำนวน 8 ตัว และนกเงือก
(*Anthracoceros albirostris*) จำนวน 4 ตัว ของสวนสัตว์เปิดเขาเขียว ในช่วงที่มีการผสมพันธุ์ การ
ใช้เครื่องกระตุ้นการหลั่งน้ำเชื้อด้วยไฟฟ้า กระทำหลังจากนกดสลบด้วยไอโซฟลูเรน (isoflurane
vaporizer) วิธีการนี้สามารถรีดเก็บน้ำเชื้อได้ 32.2 เปอร์เซ็นต์ (10/31 ครั้ง) จากนกกระทา 6 ตัว และ
61.5 เปอร์เซ็นต์ (16/26 ครั้ง) จากนกเงือก 4 ตัว อสุจิของทั้งนกกระทาและนกเงือก เป็นแบบ sauropsid
ในนกกระทา 4 ตัวพบแต่อสุจิที่มีส่วนหัวผิดปกติ ส่วนน้ำเชื้อที่มีคุณภาพดี พบว่ามีปริมาณ 5 – 8
ไมโครลิตร ความเข้มข้นอสุจิ $6.3 - 7.6 \times 10^6$ ตัว/มิลลิลิตร อสุจิที่เคลื่อนที่ 70 เปอร์เซ็นต์ อสุจิที่ตาย
3 – 9 เปอร์เซ็นต์ อสุจิที่รูปร่างปกติ 85.5 – 89.0 เปอร์เซ็นต์ และอสุจิที่ไม่มีส่วนอะโครโซม
(acrosome) 3.5 – 9.5 เปอร์เซ็นต์ นกเงือกทั้ง 4 ตัวมีน้ำเชื้อคุณภาพดีใกล้เคียงกัน ($p > 0.05$) โดยมี
ปริมาณ (mean±SD) 68.7 ± 61.2 ไมโครลิตร ความเข้มข้นอสุจิ $2.2 \pm 2.3 \times 10^6$ ตัว/มิลลิลิตร อสุจิที่
เคลื่อนที่ 57.4 ± 14.4 เปอร์เซ็นต์ อสุจิที่ตาย 18.6 ± 12.7 เปอร์เซ็นต์ อสุจิที่รูปร่างปกติ 90.7 ± 2.9
เปอร์เซ็นต์ และอสุจิที่ไม่มีส่วนอะโครโซม 3.6 ± 1.9 เปอร์เซ็นต์ พบความแตกต่างของความยาวมิด
พีซ (mid piece) ของอสุจิในนกเงือกแต่ละตัว ($p < 0.05$) การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า สามารถใช้
เครื่องกระตุ้นการหลั่งน้ำเชื้อด้วยไฟฟ้าในนกกระทาและนกเงือกได้อย่างปลอดภัยและได้ผลน่าพอใจ
ซึ่งข้อมูลคุณภาพน้ำเชื้อที่ได้ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการผสมพันธุ์และการพัฒนาเทคโนโลยี
การผสมเทียมในนกชนิดนี้ต่อไป

ลายมือชื่อผู้ผลิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก